

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕННИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРОМИСЛОВЦІ ЗОБОВ'ЯЗУЮТЬСЯ ПРИБЛИЖИТИ ВИРІБ ЗБРОЇ

НЬО ЙОРК. — У прихвильності 2,300 підприємців, які беруть участь в Конгресі для війни і Реконверсії Американського Промислу Краєвий Союз Виробників проголосив виследи із своїх помічень в ділянці заняття. В першу чергу союз виробників стверджує, що наемці не мають потреби покидати воєнні заняття ніби тому, що вони хочуть забезпечити собі працю вчасі миру. Подруге, виробники заповнюють, що вони переведуть реконверсію впродовж 8 тижнів по скінченню війни і постараються, щоб придбати 30 відсотків робіт більше, ніж їх було в 1939. році.

На конгресі генерал Брегон Сомервел вівзав 300,000 робітників, які взяли відпустку з різних причин, щоб вони негайно вернулись до праці для виробу зброї й амуніції. Після його промови президент екзекутиви союзу виробників Вільям П. Витерв з Пінсбурга виголосив промову на тему: „Промисловці викінчать Роботу“ і в ній сказав, що виробники постараються не лише за продукцію відповідних матеріалів до викінчення війни, але теж забезпечать роботи для наемців принаймні в такій кількості, як їх було в 1939. р.

РЕКОНВЕРСІЯ ДЛЯ ЖІНОК.

ВАШИНГТОН. — Жіноче Бюро при департаменті праці видало „начерк реконверсії для жінок“, випрацюваний представниками яких 30 краєвих жіночих організацій. У начерку сказано, що стейтови, федеральні та приватні підприємства постараються за фонди для перевозу жінок із воєнних підприємств домів, коли їх відправляють з роботи. Сказано теж про konieczність повернення до життя охоронних стейтових законів для працюючих жінок, скоро лише мине війна. Також не занедбано згадати, що konieczним є втримати плату жінок на рівні з платою мужчин за однакову роботу. — Найвище число жінок зайнятих роботами було зареєстроване в місяці липня, коли то вже разом із сезонними робітницями, це число було 19,110,000. В жовтню цифра впала 18,460,000.

МОРГЕНТАВ ВЗИВАЄ ОДИНИЦІ ДО ЗАКУПНА БОНДІВ.

ВАШИНГТОН. — У передодні річниці Перл Гарбору, тобто 7. грудня, секретар скарбу Генрі Моргентав виявив, що продаж бондів Шестої Воєнної Позички досягла 93.5 відсотків загальної суми 14 біліонів доларів. Однак подавляюча більшість закупів походить від корпорацій. Моргентав взиває приватні одиниці приспінити закупно бондів від себе.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ ПОТРЕБУ 300,000 ЛІЖОК ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ.

ШКАГО. — Адміністрація Ветеранів передбачує найвище запотребування ліжок для ветеранів теперішньої війни около 1975. року. Запотребування досягне 300,000 ліжок, коштом 6 біліонів річно. Це виявив адміністратор справ ветеранів бригадир генерал Френк Т. Гайнс на дискусії про „демобілізацію ветеранів“.

РАБІН ЗРЕЗИГНУВАВ ПІСЛЯ ПРОТЕСТУ ПРОТИ КОЛЯДОК.

КІНГСТОН (Нью Йорк). — Рабін Гаролд Енгландер вніс протест до міської Шкільної Ради проти саку колядок у прилюдних школах, кажучи, що це сектарство. Після того він зрезигнував із свого становища як рабина в синагозі. Один з директорів синагоги подав до газет заяву, що протест рабина не подобається управі синагоги і тому рабін зрезигнував.

ЗБУНТОВАНІ АРЕШТАНТИ ХОЧУТЬ ПІДДАТИСЯ.

АТЛАНТА (Джорджія). — У федеральній в'язниці вибух бунт арештантів. Вони схопили чотирьох сторожів, забарикадувалися в окремі забудування і загрозили, що їх вимордують, коли влада схоче арештантів переслідувати. Тепер вони подали умовини здачі, а саме: Щоби влада оголосила в газетах їх жалі на управу в'язниці. Вязні переговорюють з владою через газетяря Моргану Блейка, до якого вони мають довіря і якого влада вівзвала до переговорів.

БІРНС ПРИСПІНУЄ ВОЄННУ ПРОДУКЦІЮ.

ВАШИНГТОН. — Директор Воєнної Мобілізації Джеймс Ф. Бірнс назначив цілу групу помічників, які займуться приспіненням виробу амуніції і інших воєнних матеріалів „від місця, де їх виробляють, аж до місць, де їх уживають“. Це зв'язане теж з заспокоєнням потреб фермерів для переміни їх праці на мирову.

Принали місце Советам у Міжнародній Летунській Раді

ШКАГО. — Делегати 52 держав, що брали участь в Міжнародній Летунській Конференції вибрали тимчасову летунську раду складену з 21 членів і в ній зарезерували одне місце для Советської Росії. Рада вважається тимчасовою, поки ціла Організація Цивільного Летунства не буде ратифікована державами, які вислали делегатів на наради. Передбачують, що тимчасова рада буде урядувати впродовж 2—3 років від покінчення війни аж до зміни відносин. На підставі договору Росія й інші держави можуть приступити до організації летунства коли лише цього забажають і згодяться на умову. Росія була на конференцію запрошена, запрошення прийняла, але опісля відказалася від участі під замітом, що в конференції брали участь делегати Еспанії й Швейцарії. При виборі ради не було вибору осіб, але держав, яким призначено місце. У числі сім перворядних держав найшлися Америка, Англія, Франція, Голандія, Бельгія, Мексика, Бразилія і Росія, як захоче. Серед другорядних є Канада, Норвегія, Куба, Перу й Ірак. А до треторядних зарахували: Китай, Австралію, Чехословаччину, Египет, Туреччину, Чілі, Колумбію і Ель Сальвадор.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КРАМ ПЕРЕВОЗЯТЬ У СОВЕТИ ЛІТАКАМИ

ЕДМОНТОН (Канада). — Американські літаки, які перелітають щодня до Советів з набором на підставі Ленд-Лізу, призначені для реабілітації Росії й Європи. Літаки летять через Канаду до Аласки вже від місяців. Вони перевозять збіжжя на засів, трактори, рілничі знаряддя, гумові вироби, сировицю, ліки сульфи, операційні медичні інструменти і загалом медичні матеріали.

ГАЛІФЕКС ПЕВНИЙ ЗА АМЕРИКАНСЬКО-АНГЛІЙСКУ ДРУЖБУ

НЬО ЙОРК. — Бритійський амбасадор лорд Галіфекс заявив, що він не останає в Злучених Державах ані тиждень довше, колиб не був певний, що між Злученими Державами й Англією можна дійти до згоди у всяких справах, в яких обі держави мають спільний інтерес. Це сказав Галіфекс у промові, виголошеній перед 1,000 членами Клубу Радіових Екзекутивних Урядовців в готелю Рузвелт зібраних на прийняття в честь Бритиши Бродкестинг Корпорейшен.

Бритійський уряд далі твердо на своїм становищі в італійській справі

ЛОНДОН. Антоні Іден, британійський секретар заграничних справ, заявив у британійському парламенті, що він не думає відступити від свого становища в італійській справі; спеціально не думає він відступити (свого спроби) проти встановлення Графа Сфорци італійським міністром заграничних справ. Іден говорив, що британійський уряд був зовсім у праві висказувати свою думку другому урядові про міністра серед таких умовин, як теперішні.

У Британії однак є ще досить критиків урядової поведінки й тому уряд згодився призначити найближче засідання парламенту в п'ятницю для розгляду цієї справи. Загально однак сподіваються, що становище уряду буде одобрено більшістю парламенту; одиний спротив міг би вийти з лав послів Партії Праці, але уста цих послів тепер закриті через те, що її представники є міністрами в кабінеті Чорчила.

У Британії багато людей спекулює над розв'язкою питання, чому саме британійський уряд так сильно протизився встановленню Сфорци міністром заграничних справ. Пояснення Ідена, що мовляв Сфорца працював проти прем'єра Боомія, загально вважають поверховним; багато припускає, що Британія тому проти Сфорци, бо той стоїть за зворот Італії африканських колоній.

ВАТИКАН ВІДКЛИКАЄ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА З ФРАНЦІЇ

РИМ. — Ватикан зробив угоду з тимчасовим урядом Франції, що ще перед виробленням конкордату Ватикан відкличе з Франції папського нунція Валерія й кількох єпископів, котрим французійський тимчасовий уряд закидує співпрацю з німцями та шілівським урядом Петена. Угода є поважним зворотом у політиці Ватикану, бо цим Ватикан, котрий зносився з урядом Петена, входить у взаємини з урядом Де Гола. Де Гол закидує нунцієви Валерієви голловно приятелювання з Петеном.

Посол Петена при Ватикані ще живе в Римі, де його всі знають як „самотію старуха, що від нього сторонять Аліанти“.

ЗАПОВІДАЄ ХАОС У НІМЕЧЧИНІ ПО ВІЙНІ

БРЮСЕЛЬ. — Поль Анрі Спак, бельгійський міністер заграничних справ, заявив у бельгійським парламенті, що найважнішою проблемою в Європі буде хаос у Німеччині, що є konieczним вислідом німецького розгрому. Він казав теж, що німецький хаос заставляє Бельгію шукати тісного порозуміння з Британією.

„Хаос“ каже Спак „буде тривати довго, так довго, що повний розклад Німеччини виглядає можливим“.

НАД РЕНОМ ДОРОГИ ЗАВАЛЕНІ АВТОМОБІЛЯМИ І ТРОКАМИ. — Як поглянути на цей образок, що знятий десь над Реном, то побачимо американських вояків, що патрулюють, а теж понижений автомобілі. Недавно посувалися тими дорогами, що перед нами, німецькі транспортні, та їх торощила американська артилерія в такий спосіб, що тепер ці дороги просто завалені розторощеними автомобілями.

ТРЕТЯ АРМІЯ ЗА ЗАРОМ, НАСТУПАЄ НА ЗАРБРИКЕН

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Бій за Зарську кітловину розвивається шораз потужніше, а німецька влада над цю переважно для німців промисловою округою поспешно слабне.

Ліве крило армії генерала Петона розпустило свої сили поза рікою Заром з трьох переправ через ріку, а центр і праве крило Третьої Американської Армії звернулося на північ, аби вкріпити позиції яких п'ять миль від Зарбрікена та під Зарегемінами. Третя Армія переконана, що своєю боротьбою на 210 миль широкому фронті вона ломить хребет західної оборони Німеччини.

На північ від Третьої Армії Американська Дев'ята й Перша Армія далі держать сильно позиції, добути по трьох тижнях завзятих боїв. На полудне, Сема Армія заняла ще кілька міст і посунулася здовж німецької границі. На півночі Перша Армія відбивала сильні протатаки у Бергштайні, що лежить уже в Німеччині.

Бої коло великої твердині Мецу зробили знову добрий поворот у користь Аліантів, коли німці здали ще один форт твердині. Тільки два форти ставлять опір.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НАСТУПАЄ ПРОСТО НА БУДАПЕШТ.

ЛОНДОН. — Російські панцирні відділи посунулися в західній Мадярщині на віддалі 44 миль від австрійської границі та 110 миль від Відня. Московські й берлінські комунікати одночасно говорять про наступ сильних советських сухоземних і повітряних сил на Будапешт. Сильні атаки йдуть голловно від півдня й північного-заходу. З армією генерала Тольбухіна получилися тепер війська Другої Української Армії генерала Малиновського.

Берлін каже, що росіяни кинули незвичайно сильні відділи добре озброєних військ на 200 миль широкому фронті, що розтягається від Мішкольца, в північно-східній Мадярщині через Будапешт аж до стратегічно важного озера Балатону (Болотного), видно пробуючи добитися скорого вирішення бою за Будапешт.

Червона армія дійшла вже до фортець Надканица й Сешфегервару, що стоять немовби сторожами при вступі до Австрії.

БРИТІЙСЬКІ ЛІТАКИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У БОЯХ У ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ. — Урядові грецькі та британійські війська через цілий день билися в Атені з лівими партизанами „Еласу“. Грецькі й британійські літаки літали понад боеві округи й острілювали противників з скорострільів.

У ночі лівістягнули з околиці деякі підкріплення та посунулися в центр міста. В день бій прибрав загальні розміри. Найбільший бій ішов на Конституційній Площі, зараз коши Гробу Невідомого Вояка. Ліві атакували поліційну стацію, але її не добули. Зате британійські повзи заставили до здачі групу, що билася з голловної квартири комуністичної партії.

Місто заховається спокійно. Воно терпить від недостачі поживи. Комунікації в місті нема, а водопроводи закриті. Хліба можна дістати, але ніхто не йде його купувати, аби не дістати кулі. В пристані стоять кораблі, повні харчів, але нема кому їх вивантажувати.

АЛІАНТИ ПОСТУПИЛИ КОЛО БОЛЬОНІ.

РИМ. — Бритійські й польські війська розбили сильний ворожий спротив та всадовилися твердо на підмісто на другому березі ріки Лармонте, 4 миль на південний захід від Фаенци, загрожуючи цим знову німецьким військам на полудневому сході від Болонії.

Німці зрозуміють своє важке положення й стараються відтягнути свої сили до загрожених позицій.

ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОГО ВІДДІЛУ „ВІЛЬНОЇ АВСТРИЇ“.

ЛОНДОН. — Єгипетське радіо в Каїрі подає, що в Югославії створено першу „вільну австрійську бригаду“, що буде воювати проти німців за добуття незалежності Австрії від Німеччини. Бригада буде воювати під командою маршала Тіта.

АМЕРИКАНЦІ ПЕРЕРІЗАЛИ ЯПОНСЬКІ ЛІНІ КОЛО ОРМОКУ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКИХ СИЛ НА ФІЛІПІНСЬКИМ ОСТРОВІ ЛЕЙТЕ. — Американська Сема Дивізія переправилася проти ворожого опору через ріку Паланас в двох пунктах та посунулася на північ на Ормок. Тимчасом Шеста Армія напірає шораз сильніше на ормокський коритар, де японці пришипило до позиції. Коло Лімону японці пробували атакувати американців повзами, але американці атаку відбили.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-6582

За оголошення редакція не відповідає.

за кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗУДАР ПОЛІТИК

Заява американського департаменту стейту про політику, якої держаться Злучені Держави супроти Італії, вже викликала широкий відгомін у світі. В Італії заява була справжньою сенсацією дня, в Британії громадянство було заявою поражене. Хоча інші краї не причетні до справи так безпосередньо, як Італія й Британія, вони певно відгукнуться живо на цю заяву, бо є це заява принципіального характеру.

Заявляє департамент стейту, що він постійно держався в італійській і тим подібних справах певної означеної політики, а саме він стояв за те, що про склад італійського уряду мають рішати самі італійці, хіба що в політичну справу підмішана ще військова справа, себто вимоги воювання проти ворогів. Італія лежить в обсягу спільної відповідальності Америки й Британії, отже Америка й Британія мали рішати про те, чи в даному випадку не треба з огляду на військові справи обмежити політичні права італійців. Отже Америка таких причин не бачила й повидомила виразно й британський і італійський уряд, що на її погляд італійський народ повинен би самий вирішити собі проблеми уряду згідно з засадами демократії без впливу іззовні. З огляду на те, що Британія виступила проти встановлення Сфорци членом нового італійського кабінету, американський департамент стейту виразно заявляє, що американський уряд не піднімав ніякого протесту проти Сфорци.

До того департамент стейту додає зо спеціальним натиском, що він держиться такої самої засади й супроти урядів Об'єднаних Держав у звільнених територіях, під чим департамент стейту певно розуміє передусім Грецію. Тимчасом британський уряд не тільки мішається в нутрішню політичну ситуацію Греції, але цілomu світові заявляє, що думає далі мішатися, оправдуючи це вмішання потребою оборони греків до вирішування своїх політичних спорів через свобідне голосування.

Маємо так поставлені проти себе дві політики. Американська політика стоїть на становищі, що з ментом, як з краю відступає ворог, самий народ краю має право рішати склад уряду й політичний лад у краю. Навіть як у краю не настає такий лад і порядок, якого ми собі бажалиб, нам ніщо в це мішати. Бритійська політика стоїть за вмішування в справи, поки край не поведе політики уряду за засадами демократії, практикованими видно в таких краях, як Британія.

Як бачимо, і одну й другу політику обороняється зо становища демократії. Та Америка на оборону своєї підносить ще аргумент консеквентности, постійности. Цього аргументу Англія не може висунути, бо вона не виступала в обороні своїх засад в східній і центральній Європі. Через те Британія робить вражіння, що вона виступає за своїми засадами тільки там, де їй вигідно, де її інтереси цього вимагають. Зате Америка своїм консеквентним практикуванням тих засад викликає вражіння, що вона держиться тих засад не тільки в інтересі своїм, а безінтересовно, в ім'я засади, яку вона признає доброю й корисною для всего світу.

Чи зраділи новою книжкою про Україну?

Можемо сказати, що не сотні чи тисячі американських українців, але такі є десятки тисяч таких, що від широго серця і з глибокого переконання хотіли би зложити і свою частку в наших змаганнях допомогти українському народови в Європі добитись краю долі.

А як прийдемо, що так є, то разом пам'ятаймо, що є всілякі способи такої допомоги. Але чи не найважливішим є той, що освідомляє якнайширший загальний народ про те, якою є справжня Україна, до чого вона змагає і змагає, чи на яких ідеалах український народ виховувався і якими думками жив, кудю йшов, до чого змагав.

І звертаймо увагу же на одно, що є дуже важне: Америка ввійшла вже активно в світові справи в такий спосіб, що вже з цього шляху не поверне. Що-ж це означає? А ось що:

Пам'ятаймо, що Америка має свої ідеали, справжні демократичні ідеали, від яких вона не відступити, на глум їх не виставити і не дозволити, щоб хтось інший з них глумився і робив з них карикатуру-посміховище. А роблять глум ті, що звичаючи демократичної назви підставляють під неї такий зміст і такі діла, які є демократії осоружні. Може прийдесть ще довго ждати, поки той американський спротив виявиться. Але так є, що бачимо навіть тепер, що він виявляється от хочби в тому, як поставився наш департамент стейту до сучасних політичних подій в Італії чи Греції.

Значить, що можна і треба надіятися, що наш край буде такі наставати, щоб усі люди затримували ідеали справжньої демократії. Чи це означає, це, це вже дальша справа. Того ніхто не може передбачити. Як і не можна передбачити того, як довго забере, заки демократія затримується хоч частинно у всіх краях і серед усіх народів. Але прямування до цього є і буде, бо Америка така хоче завести в світі новий і краший лад, і то лад демократичний.

А як затримують в світі демократія, а в тому теж і в Союзському Союзі, то — пише Вільям Генрі Чемберлін у своїй найновішій книжці "The Ukraine: A Submerged Nation" — перемагає українська справа. Отся злука волі України з демократією і її перемогою, зокрема з її перемогою в СССР, є тим, що промовить цілком певно до великого

кола свободолюбних американців. І тому можна нам, американським українцям, дійсно радіти, що отсе появилася на американському книжковому ринку ось така книжка американця, що промовляє до американського світогляду, а разом-подає правду про Україну і український нарід.

Є видруковані тисячі примірників отсеї книжки, які вже розлітали видавництво — Мексикан Компані в Нью Йорку — до різних книгарень по цілій Америці. Ось ту книжку можна дістати теж і в книгарні "Свободи". Тепер треба надіятись, що будуть масові зголошення за нею вже з боку самих американських українців, зокрема з боку наших читачів і Союзців, що вже звикли до того, що мають вести в таких справах перд.

Колись минав рік за роком, а не появлялась ні одна книжка англійською мовою про Україну і український нарід. І ми рік за роком нарикали, чому так є. І рік за роком говорили, а навіть ухвалювали, що треба тому зробити кінець.

І довгий, дуже довгий час ніщо з того не виходило.

Та тепер, в часі, коли як видавалось немає "широкого розмаху" з протестативними вічнями, походами і острими резолюціями, маємо щось таке, що є важніше й триваліше, бо постійно помагатиме українській справі, бо постійно нагадуватиме Америці та світові кривду, завдану українському народови в минулому і сучасному. Маємо тепер книжки, маємо журнал, в яких пишеться про українські справи в правдивий і науковий спосіб, а з такої прці зможуть черпати матеріяли в кожний час всі різні люди різних національностей, що цікавляться хаосу в Європі й в світі та шукують справжнього замірєння і справжнього крашого та справедливішого ладу в світі.

Бо того всього не дасться досягнути, як Україна буде далі поневолена і давлена диктатурами. Отже радо повитаємо нову появу на книжковому ринку, що допомагає українській справі доходити до світової олінії, що дає нам можливість впливати на громадську думку в Америці найкращим і найкультурнішим способом: через добру книжку, через таке друковане слово, що є висловом правди і благородних змагань великого народу до волі.

Радіймо, що можемо нині прикрасити свою хату ось такими гарними книжками в англійській мові, в яких американці, що добре вистудіювали нарід, з якого походимо, беруть той нарід в оборону перед гнобителями і диктатурами і дають йому признання за його великий, завважний борючий за такі ідеали, що є найдорожчим скарбом теж і американського краю і народу.

Канадійська „революція“

З кінцем листопаду спалахнула в Канаді обурення проти прем'єра Вільяма Л. Макензі Кінга за те, що дав згоду на примусову висилку незначного числа канадійських вояків на європейський фронт. Відгомін цих подій заставив пресу в стейтах заговорити ширше про справи Канади. Бо що правда, маємо щодня довгі телеграми про події в Європі, Азії, Південній Америці, чи в Австралії, а про наше північне сусідство пишеться назагал дуже мало. Із такого наставлення вийшло, що пересічна американська публіка не могла зорієнтуватися, про що йде справа і звідки нагла повстав в Канаді „бунт“ серед армії.

Хуртовина, як виглядає, вже минула, але варт її хоч коротко обговорити. Для розуміння треба пригадати таке:

Колись Канада належала до Франції. Тоді на сході Канади поселилося багато французів. Опісля завойовала Канаду Англія і французи опинились під її владою. Коли Канада стала „домінією“, отже майже незалежною країною, боротьба між двома національностями за провід не устала, а триває далі в тому розумінню, що французи намагаються дістатися в якнайбільшому числі до керми державних, тобто домініяльних справ. І час від часу таке буває, що й прем'єром Канади стає француз.

Тому, що канадійські французи мають свої власні національні інтереси, вони головне побиваються за те, щоб

ліській мові, в яких американці, що добре вистудіювали нарід, з якого походимо, беруть той нарід в оборону перед гнобителями і диктатурами і дають йому признання за його великий, завважний борючий за такі ідеали, що є найдорожчим скарбом теж і американського краю і народу.

Тому і використаємо цього річце Різду до закупки усіх тих книжок, що то передають правду про Україну і український нарід! Усі вони повинні бути в першу чергу в нашій хаті для вжитку наших дітей і внуків, що їх треба завчасу підучувати продовжати акцію оборони України і тоді, як не стане старого покоління. А Україна ось такої допомоги і оборони ще потребуватиме довго, дуже довго. Оборони не тенками, бомберами чи крисами, а словом, розумним і правдивим словом, книжкою і наукою.

А це теж зброя, дуже сильна зброя!

Канада дістала якнайбільшу політичну свободу, а навіть посягають по незалежність. Уже вчасі першої війни вони всіми силами боролися проти цього, щоб Канада мала примусову армію, яка мала йти на війну до Європи. Канадійці англійського роду мають здавна традицію, що армія повинна бути складена з добровольців. Отже, як вибухла теперішня війна, то супроти таких обставин не диво, що в канадійському парламенті в Отаві недопущено до переведення закону про примусову військову службу, лише побиторекрута на підставі добровільного зголошення.

Та упадок Франції в теперішній війні змінив частиннаї фронтів французів і вони згодилися на заведення примусової служби, але для оборони самої Канади. Яких 60,000 вояків затягнуто примусово до армії, яка стоїть постійно в Канаді, а з добровільної рекрутаційної системи повстала 900,000 армія, яка служить на європейських фронтах, чи то в Італії чи в Франції, Бельгії й Голандії. У часі виборів в 1940 р. Ліберальна партія прем'єра Макензі Кінга вела агітацію, що не допустить до висилки канадійської армії за море. В році 1942 повстала така ситуація, що здавалось, що треба її буде згодитися на висилку армії в Європу. Тоді уряд Макензі Кінга піддав під загальне голосування населення питання: Чи нарід дасться бути тримати Макензі Кінга за слово, чи звільнить його і послів від такої обіцянки.

При голосуванні рішено 62 відсотками голосуючих звільнити посла від зобов'язання, а 38 відсотків була за дотримання обіцянки. Отже на цій підставі парламент перевів закон, що канадійській армії можна вжити до служби за морем. Однак уряд не спішився переведити цю справу в життя.

Та в жовтні цього року поїхав до Європи між канадійських вояків канадійський міністер оборони полк. Дж. Л. Ралстон і привіз вісти, що канадійська армія так підупадала внаслідок важких боїв, що для доповнення потребує вишколених вояків з Канади. Прем'єр Макензі Кінг спротивився тому і Ралф уступив. На його місце став міністром краю оборони генерал А. Дж. Л. МакНотон, який був перед тим командантом однієї армії в Англії. Коли після невдачі коло Арнем почали надходити до Канади алармуючі вісти

про потребу доповнення канадійської армії в Європі свіжими вишколеними силами, прем'єр Кінг скликав парламент 1 22 листопаду 1944 р. бувший міністер оборони полк. Ралстон поставив домагання, щоб вислати 16,000 аишколених вояків із примусової канадійської армії для доповнення канадійської армії за морем. Прем'єр Кінг заявив, що він не противний висилці, але не годиться на спосіб її переведення. Після того, як послі розійшлися домі, прем'єр відбув засідання свого кабінету ввечері 23 листопаду прочитав наказ уряду, щоб 16,000 хлопців з канадійської армії вислати до служби за морем. Міністер оборони ген. МакНотон виголосив промову в парламенті і вчасі дискусії заявив, що вояки будуть вислані частями, а це 10,000 в грудні й січні, а 6,000 пізніше.

Саме тому, що населення не було на таку постанову приготоване, почалося негодування спочатку серед французів, а опісля й серед іншого населення. Серед постійного війська, що стояло в західних провінціях повстало замішання і одна частина навіть не допустила на перевіз війська призначеного на фронт. Та як преса почала опубліковувати листи з добровольчої армії із зазивом прислати свіжі сили до Європи, бо армія має замало вишколених вояків, опінія успокоїлася і криза так, як би минула.

Остається тепер лише певним положення міністерства, а може тільки становища самого прем'єра Макензі Кінга. Дехто думає, що він буде мусів уступити за те, що так несподівано заскочив населення своїм розпорядком.

В АМЕРИЦІ Є ПОНАД 5,000 РОБІТНИЧО-ЗАВІДУЮЧИХ КОМІТЕТІВ

ВАШІНГТОН. Боротьбою директор воєнного виробництва при раді воєнної продукції, Т. К. Квін, заявив, що в Злучених Державах тепер існує більше як 5,000 робітничо-завідуючих комітетів, які стараються збільшувати вироблену матеріялу. В останніх чотирьох місяцях число таких комітетів збільшилося на п'ять сот. Вони наглядують на місцях за тим, щоби прискіпувати виробі гармат, тенків, літаків, кораблів й іншої воєнної зброї. — ОВІ.

ВІД АДМІНІСТРАЦІ „СВОБОДИ“

Просимо не прислати більше замовлень на кошикові календарі, бо запас вичерпаний.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.
В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА
ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ
У двох частинах
(Перший том трилогії „Огнем і Кров'ю“)
92)

У цій самій дузі, верств, с-м-вісім у промірі, збилися полки і артилерія 16-ої кінної дивізії. Знов все вище начальство з рана опинилося у безпечній віддалі за криттям ріки. Найстаршими на західному боці ставали підполковники з Павлоцького вояцького батальйону.

Переправа тягнулася довгими годинами. Міст ненадійний, хитався і зловішю потіркував. Першою випроваджено артилерію, своєю і піхотних полків. Запряжені шестернею гармати по черзі в віддалі 40-55 метрів одна від одної повільно заїздили на міст. За кожною гарматою відідали набойні скриньки, так само шестерню тягнені. Пускати густіше — грозило обвалом моста. До сотки артилерійських

натки, увязували до возів худобу й пускалися у світ за очі, куди — й самі не знаючи.

Полки боевої лінії у відступі заставляли звичайно напівпусті села, часом вже й спалені запізнаними частинами. Виїздили заможніші. Сільська біднота не хотіла виїздити нікуди, але її гнали силоміць в останні хвилини.

Певно Володченкові, чи може піхотним генералам, з безпечного місця заблаглося виявити над селянами свою всемогутність, тут, у бужській дузі. І в розташування полків віхало пару сот селянських возів з отарами рогатої худоби, овець і свиней. Рухатися швидко — такий табір не міг. Втягнулися за піхотну лінію і зразуж розтаборилися. Забіліло скрізь від напятих на водах рядах, розбіглася у пошуках трави худоба. Та кілька надцять хвилин все перемішалося — військо й втікачі. Правдива картина з часів Великої Руїни України...

З крисатого дубка, верств з півтори від моста, Павлоцький оглядав у далековид передплля. Коня тримав ординарець під деревом. Подалік

скупилися в холодку старшини — Дараган, Оленич і Константинов, командували новимиргородським полком. До околиць простір попри шлях зайняли полки. Нічого в передпллі не доглянув, — по селі і облонях маячили розізди. Але побачив галасливий селянський табір і заверг. Допустити цю отару у розташування війська, поразка нехвибна при першому ворожому натиску, заколот при перших гарматних стрілах. З одним тільки ординарцем Павлоцький почував вальді на зустріч.

— Вас лихий куди несе? — сердито викрикнув порівнявшись з переднім возом.

Підстаркуватий дялько, зарослий сивиною давно не голеної сиватої бороди, босий і без кашкета, почухав спадуюче на плечі довге волосся і якось вбравши в плечі голову, і дечб сподіючись удару, з наголосом на „о“ несміло промовив:

— До Росії, пане начальнику.

— Якого чорта ви в Росії робитимете? — крикнув голосніше, щоб і дальші чули. — Голодних там і без вас не

бракує... Завертайте назад у село, поки хати ще цілі!

— Колиж бо кінники нас з села вигнали, пане, Казали село спалить, бо буде бій... — сміливіше заговорив старший селянин з третього воза.

— Ми й самі не хотілиб їхати у безвісти... — озвався хтось з дальших возів. — Так гонять силоміць, нагаями частують...

— Не дали навіть бєбєхів покладати — докинула жінка з другого від переду воза.

— Хто посміє? — скипів Павлоцький. — Як це кінники?

— Та такі, як ось ви, пане... Ми на тому не розуміємось. Царські люди, цар значить і наказав — кілька голосів заговорили на перебії.

Махнув рукою і пігнав коня здовж валькі. Зпід буд дивилось на нього сотки заляканих очей. Поміж возами і на узбіччях швендалася дрібна худоба. Мухання, мекання і квчання непременно разило слух. Підростки, погоничі худоби злякано відскакували у дів перед конем розлученого начальнику.

Не встиг Павлоцький вигоритися з нетрів селянського

табору, а над селом знялися вгору дими. Позад себе зачув лемент, стоголосе голосіння. Горіли смолоскипами соломяні стріхи селянських ліянок, вивалилася вгору огнєві язики. У кілька коротких хвиль поодиночі стовпи диму злялися у один, величезний, що закрив вбрю обрю. Село підпалено у багатьох місцях одночасно. Пригнавшись до крайних хат побачив Павлоцький не когось чужого, а своїх таки гусарів. Гей би архангели огненими мечами — штовхали горючими головнями у стріхи двох сусідуючих обійсть. Підскакував до них:

— Ви, бісові недолюдки, що наробили? — лютло кричав на підпалювачів. — Вам хто наказав палити село?

Побачивши Павлоцького оба кинули головні на землю. Один, з нашивками єфрейтора, винувало заговорив:

— Не з власної волі ми хати палимо, ваше високоблагородіє. Розіздам наказано селян вигнати, а село спалити... — Хто наказав?

— Іх благородіє, поручник Фомішчин! Вони десь на другому кінці села. На нас, ваше

високоблагородіє не гнівайтєсь! Адже селяни ми. Гріх так над людьми знущатися, людське добро нищити.

Тих оправдань Павлоцький не чув. Горючою вулицею погнався на другий кінець. Фомішчин, з поручником нижинцем стояли коло деревляної, уніятського типу вітарем на захід — церкви. Мабуть радийся, як підпалити деревляну, криту гонтами церкву.

— Гей, пане! — крикнув до них підскакуючи. — Чи не по вашому розпорядженні вигнано селян і палить село?

— Точно так, пане полковнику! — виструнившись відратортував Фомішчин, високий, сухий наче тріска, дялько літ під п'ятьдесят.

— Чи ви з глузду зіхали? На який же це підстав?

— По наказу полковника Кулініна. Сегодні рано він персонально доручив розіздам оселі спалити.

— Доручення на письме?

— Устне, пане полковнику. (Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

Пізнання наших упереджень

Огляд книжок — Стефан Пірс.

В недавню видану книжку „Пізнання наших упереджень” — Гортенс Павдермейкер, помічна професорка антропології в Квінс Каледжі, торкається питань, які глибоко зачіпають кожну поважно-думаючу людину. „Ю таке упередження?” питає вона. „Як ми їх дістаємо?” „Що можемо зробити для поборення їх?” Від правильних відповідей на ці питання залежить не тільки справедливе відношення до мільйонів наших співгромадян, але дуже можливо уникнення третьої світової війни. Невеличка, але поважна книжка професорки Павдермейкер значно сприяє ліпшому зрозумінню цих дуже важких питань.

„Упередження” — каже вона — „є ставлення до певної справи, яке ми утворюємо в собі без попереднього розгляду фактів щодо тої справи. Воно різниться від ставлення, оснoванoгo на науці, знанню, бо при упередженні робимо осудок без помічі науки, чи нашoгo власнoгo, здоровoгo розуму”.

Авторка далі розбирає, яким шляхом ми доходимо до осуду цілих груп, цілих класів людей, ще до нашoгo знaйoмствa з ними, якe малo бути підставoю нашoї поведінки. Вона вкaзує на те, що ми часто робимо передчасний осуд людей з різних расових, релігійних чи національних груп, втворюємо певні поняття — „образи в нашій уяві” — прoти тих людей ще доки не бачили їх, не мали ніяких справ з ними.

Дитина родиться без упереджень, але дуже скоро несвідомо вбирає їх у себе від родичів, або від того оточення,

яке вона має. Проф. Павдермейкер, діти наподоблюють не тільки вчинки, але також почуття, відношення, погляди. Припустім, що малий Дик і Селі ростуть в оточенні тільки бідних людей і ніколи не бачили чорних, муриків. Вони навіть не знають значіння того слова. І ось одного дня, приходять батько до дому і в присутності дітей оповідає матері, що він мав якісь непорозуміння з „огидним нігром” („дирти нігер”). Оповідая це сердитим голосом, і малий Дик і Селі мають сильне вражіння, що „огидний нігер” є щось дуже неприємне, щось таке, що батько і мати дуже не люблять.

„Після того, одного літнього дня” — продовжує авторка — „Дик і Селі вибралися з мамою на цікаву прогулянку до звіринця в далекому парку, що є по другій боці міста. Треба було довго їхати трамваем. Назад верталися біля п'ятої години, також трамваем. Повно людей. На одній стації стало ще більше, коли вступила група робітників, білих і чорних. Всі вони працювали прі компанію ровів для каналізації. В наслідок спеки і брудної праці, всі вони брудні, зіпрілі. Двох чорних стали близько коло дітей і їх матері, яка старалася відсунути їх як можна далі. Дик прошепотів до Селі: „огидний нігер”. Тепер вони дійсно бачили його і попередне вражіння підвердилось. Ані вони, ані їх мати не помітили того, що і білі робітники, які копали рови, були так само брудні! Вони не мали „образа в своїй уяві” прo брудного білого, але мали прo „огидного нігра”. Хоч є на світі і білі брудні люди, не тільки чорні, але в нашій уяві маємо образ тільки „брудного нігра”. І коли побачимо замашеного, брудного мурина, це підтверджує нашу уяву. Колиж бачимо замашену брудну білу людину, то або не звертаємо на неї жадної ува-

ги, або не вважаємо цю людину типовою”. Подібно до того проф. Павдермейкер вкaзує, що „дитина чує як родичі говорять прo „пархатого жида”. Пізніше дитина чує, що жиди різняться від інших людей, що вони споживають іншу їжу, ходять до синагоги в суботу, говорять іншою мовою. Все це утворює в уяві дитини образ жидя як особи дивної, чужої. Можливо, що перший жид, з яким йому доводиться зустрітис, є учень з його школи, який дуже подібний до інших. Але це не заважає його витвореній уяві. Він думає, що жидівський хлопець у школі є виймком, або що він досить хитрий і ховає свою дійсну вдачу. Наділі цей жидівський хлопець може бути пересічним жидом, в той час, як уявний обрає є карикатурою”.

„Предмет нашoгo упередження може мінятис в різних історичних часах. В середині дев'ятнадцятого століття, коли ірландці прибували до Злучених Держав у великій кількості, старший енци звичайно думав, що ірландець є легковажний, любить випити, неощадний, запальний, все готівий до бійки. Ірландця також не любили за те, що він був католиком. Тоді зчаста можна було бачити написи на залізничних стаціях, поміж оголошеннями в газетах: „Потребується робітник. Ірландців не приймаємо”. Сьогодні, сто років пізніше, нам смішно з того. Але ми не сміємося з тих образів, що є витворені в нашій уяві тепер. Іх ми приймаємо поважно і не сумніваємося в їх правдивості. Можливо, за сто років від нині наші наслідки будуть сміятис з тих помилкових образів, які ми маємо прo муриків, етнічних жидів”.

Що можемо зробити в тій справі? Проф. Павдермейкер подає свої конструктивні пропозиції. Перш за все, ми маємо відкрити наші упередження, чесно признатис до них, розглянути їх уважно, признати, що свавільне осудження цілої групи людей є прoтивним самій суті американської демократії. Подруге, ми не сміємо діяти на оснoві упереджень, навіть якби хотіли. Потретье, як громадяни, ми маємо дбати за те, щоб упередження поборювалися законами та певною урядовою контролею. „Що треба робити”, каже авторка, „як упередження проникають в інші громадські установи, звичаю, закони? Перший, найважливіший спосіб поборювання їх є шляхом закону, шляхом якоїсь форми урядової контролю. На сьогодні, більш як коли, є підстави для легальної контролю над використанням демократії. В часі, як воєною стало ще більше, коли вступила група робітників, білих і чорних. Всі вони працювали прі компанію ровів для каналізації. В наслідок спеки і брудної праці, всі вони брудні, зіпрілі. Двох чорних стали близько коло дітей і їх матері, яка старалася відсунути їх як можна далі. Дик прошепотів до Селі: „огидний нігер”. Тепер вони дійсно бачили його і попередне вражіння підвердилось. Ані вони, ані їх мати не помітили того, що і білі робітники, які копали рови, були так само брудні! Вони не мали „образа в своїй уяві” прo брудного білого, але мали прo „огидного нігра”. Хоч є на світі і білі брудні люди, не тільки чорні, але в нашій уяві маємо образ тільки „брудного нігра”. І коли побачимо замашеного, брудного мурина, це підтверджує нашу уяву. Колиж бачимо замашену брудну білу людину, то або не звертаємо на неї жадної ува-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ І ВИ ВЖЕ ПОВИТАЛИ РІДНОГО ГОСТЯ У СВОІЙ ХАТІ?

Тому кілька тижнів прийшов до моєї хати рідний і милій гість. Зветься він Ювілейний Альманах У. Н. Союзу.

Прийшов тихцем, що я ледви замітив. І тихцем звязвся я його переглядати, а потім і читати. Але забрало який місяць, заки при своїй роботі зміг прочитати, бо є там що читати і для науки і для розривки. А як прочитав, то зараз подумав: Щож то таке сталось, що там небагато було досі голосів прo ту книжку „Свободі”? Чи люди її не купили, чи ще не перечитали? Бо якщо купили і прочитали, то мусіло би бути більше таких, що не видержали, а такі щось прo ту книжку написали. Ось так, як сам тепер роблю. Хоч по правді такі

Закони проти лінування, закони проти виборчого податку, закони проти дискримінації в індустрії, закони проти дискримінації в юніях та в справах освіти”.

„Як громадяни, ми маємо подбати, щоб існуючі закони виконувалися. Ми можемо вибирати таких наших представників до уряду, які будуть дбати за виконанням тих законів, наколиж ті закони не будуть переводитис в життя, ми можемо подати свій голос в тій справі. Як члени різних організацій, чи то робітничих юній, чи комерційної палати, церкви, чи громадського клубу, ми завше можемо запротестувати проти упереджень, коли про них говориться серед членів. В часі різних чуток, демонстрацій, заворушень маємо стримувантис, не дати себе втягнути в їх течію. Можемо затримати рівновагу і ще старатис, щоб не втрачено було

„Можемо також підтримувати ті соціальні реформи, які можуть розв'язати деякі існуючі упередження. Ліквідація жебрацьких районів, ліпші помешкання, більше розважних можливостей в бідних районах, усунення дискримінації при найманню на працю, при розподілу праці, зарібної платні, — все це, і багато більше, маємо підтримати, якщо ми дійсно хочемо переводити в життя ідеї нашoї демократії. Людина піддається, упередженням, коли боїтис. Що ми можемо зробити, щоб вона менше боялася і була соціально захищеною? Всі недавні законодавства для охорони людей від невпевности праці, охорони на старій вік, у випадку хороби, праця над поширенням основних здобутків нашoї цивілізації серед усього населення країни, звільнення від страху перед голодом та безробіттям. Як тільки той страх буде в значній мірі усунений, ніяка група не буде боїтис інших людей як конкурентів. Вони тоді скорше будуть шукати співпраці з іншими, ніж відокремлюватис від других та плекати ненависть”.

Загальна Рада — ФЛС.

признаюся, що безпосередню притокою до написання тих завваг був лист від мого приятеля з Майнот, Норт Дакота, в якому він пише ось що: „Дякую красенько за присланий Вами Ювілейний Альманах, котрий читаю уже третій день. Це тепер буде найцікавіша книжка в моїй бібліотеці. Багацько я знайшов в тому Ювілейному Альманаху інтересних, історичних річей з громадського, українського життя в Америці”.

Це є письмо від чоловіка, прo якого можна сказати, що „живе між книжками” і має дуже гарну приватну бібліотеку. І коли він дає признання книжці, то це признання дійсно щось вартує.

Ювілейний Альманах цінний набуток для нас і для будучих поколінь. Кожний знайде в ньому щось цікавого, щось такого, що сам пережив, у чому сам брав участь, або що знає з читання чи оповідань. Є там історія нашoгo життя-буття, є музика, є театр, є бизнес, є громадське життя і наше домашнє і багато дечого іншого.

Воєнні обставини не відбились відомо на книжці. Друкарські недомогання можна би було в невоєнних часах поминути, але тепер, коли кожний і так працює понад сили, годі таке вимагати. Та проте не повинно бути написане моє призище по англійськи так, що мої американські приятелі не пізнали його! Подібно є з такими призвищами як Курилло, Чаплинський чи Костиниш, хоч правильно подано такі „тяжкі” для американця призвища як Мусійчук, Ревюк, Чубатий і т. п.

Та найважливіше в книжці це — статті. А воци цінні. Є в них багато нового. От берім статтю п. н. „Україніа” д-ра С. Деміаши, що крoтивала ба-

гато труду, але щодо неї можна застосувати слова Франка, що „він хоч труду мав досить, але дивні перли виносить”. Це є дуже важке винайти те, що писали про українців в Америці різні автори в давнині. І це повинно захопити ще й інших за шуканнями ось таких матеріалів прo Україну та українців. Новиною є у нас автобіографічний нарис Платона Стасюка, як українського бизнесмена і громадянина в Америці, надзвичайно цікавий спогадами прo те, як чоловік тут вибивається вгору, та як розуміти такий ключ як „свій до свого”. Це дуже розумні погляди! Знов стаття ред. Омеляна Ревюка це мала книжка прo соціологію, яка порушує чи не перший раз у нас дуже важні проблеми. Добре булоб статтю поширити і видати окремою книжкою, а тоді це була би перша українська соціологічна книжка в Америці. Стаття проф. Манінга є вкaзівка, кудю нам іти в наших культурних змаганнях. Проф. Чубатий пише цікаво на тему „Самостійна Україна — ідеал українського народу”. Цікаві теж завваги С. Марусевича прo наше хорове мистецтво. Тонко віддані українські почування в спогадах о. Б. Олеся, чи в тому, що описав О. Бойків.

Та годі вчислити і обговорити все, що є в книжці, яка є збірною працею різних авторів. Збірку ту може оцінити найкраще той, хто мав колинебудь до діла з виданням ось такої праці. Такий цілком певно скаже, що книжка видана добре.

Тому запросіть, дорогі читачі, того гостя, цей Ювілейний Альманах, і до себе в хату, а цілком певно не пожалуйте цього!

Д-р Василь Галич, Суніріор, Вис.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО І ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Українсько-Американські Ветерани, Пост 1., Філадельфія, Па. — Ваше цінне письмо в справі українських капелянів в американських збройних силах ми одержали. Але з Вашою „Просьбою до українських Владик” найкраще звернутис Вам просто до владик, чи до Єпископських Ординаріятів. Там і зможете дістати інформації, як маються ті справи, та чому досі нема ні одного українського капеляня. Прo Ваш часопис „Bugler” („Сурмач”) уже була в нас згадка. Але й тут пригадаємо, щоб Вам надіслано адреси наших воєнків, яким, як подаєте, посилаєте цей листок даром. Адреса така: Ukrainian Veterans Post № 1., 2928 Poplar Street, Philadelphia, Pa.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДИ”?

Дальші жертви зложили на „Ювілейний Дар „Свободі”.

З нагоди ювілейного свята, відсвяткованого відділами ч. 39 (Українська Січ) і ч. 37 (Запорозька Січ) в Сиракуз, Н. Я. переслав Віктор Осухівський, секр. 39 від. \$10. — Михайло Мазурко, Рачестер, Н. Я., З. Н. Трояновський, секр. братства св. Володимира, від. 87 У. Н. С. в Ленкестер, Н. Я. \$10. („щоб „Свобода” могла далі сповняти свої обовязки так, як сповняла через 50 літ у важкій праці”). (Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювілейний Дар „Свободі”).

ЗБЕРІГАЛИ ТАЙНУ ІНВАЗІЇ ФІЛИПІНСЬКИХ ОСТРОВІВ.

ВАШІНГТОН. — Департамент Війни заявив, що в останніх тижнях цензура звільнила около 400,000 листів і велике

число пакунків, які були задержані в тій цілі, щоби кризь них не вийшла вістка прo намір інвазії Філіппінських островів. Листи і пакунки були вислані американськими воєнками, що знаходяться на воєнних терені Тихого океану.

Багато листів були написані і вислані ще в липні, але військова цензура задержала їх, бо боялася щоби якимось чином не дісталася до Америки вістка прo підготовку до наступу на Філіппінські острови. Ці листи задержано в різних місцях середнього Тихого океану і на Гавайських островах.

Військова Почтова Служба каже, що багато родин американських воєнків, які беруть тепер участь у воєнних боях на Філіппінських островах, по довшій мовчанці дістануть по кілька листів нараз. Але їм пояснюється, чому саме так є.

Військовій цензурі було дуже неприємно задержувати пошту, каже Департамент Війни, але вона мусіла це зробити, бо справа великого й добре обдуманого нападу на Філіппінські острови була така важна, що військова команда робила всі можливі заходи, а би прo неї ніхто не знав.—ОВІ.

КОЛЯДИ

ЩЕДРІВКИ

— на — РІЗДВО ХРИСТОВЕ

БОГОЯВЛЕННЯ

з додатком пісень страстних, воскресних і інших пісень церковних. Ціна 35 центів.

Замовлення wraz з належністю слати до:

“Svoboda” P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ВИКОРИСТАЙТЕ!

ЩОБ ДАТИ ВАМ НАГОДУ ДІСТАТИ ЧУДОВЕ ФУТРО НА РІЗДВО ВИРІБНИЦТВО МИХАЙЛА ТУРАНСЬКОГО ПРОГОЛОШУЄ:

- Великий Випродаж всіх футер
● Федеральний податок вже включений у ціні, зазначений на кожнім футрі (не треба більше платити)
● На складі найбільший вибір футер і шкірок PERSIAN LAMB у цілмі місті. Також великий вибір футер з MUSKRAT, HUDSON SEAL, SILVER FOX, BEAVER, RACCOON, SKUNK, MINK, і т. д.

● Найновіші фасони і різні розміри

● Якість, витривалість, і дешеві ціни відрізняють футра Михайла Туранського від інших.

КУПУЙТЕ з ДОВІР'ЯМ

— у —

MICHAEL TURANSKY 350 Seventh Ave., New York City

Between 29 & 30 St. 16th Floor

L.Ackermann 4-0973

ГОДИНИ:—Отворено щодня до 6. години вечір. —ч четвер до 8. години вечір —в суботу до 5. години пополудні

НЮАРК, Н. Д.Ж. ВИБОРИ НОВОГО УРЯДУ ОРГАНІЗАЦІЇ РОДИЧІВ

В НЕДІЛЮ, 10. ГРУДНЯ (DECEMBER 10, 1944)

в 3їй години пополудні В СІЧОВІМ ДОМІ, 506-508 — 18-та ЕВЕНЯ НЮАРК, Н. Д.Ж.

Присмо всім Родичів, котрі мають синів при Армії, прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до погодження.—Комітет.

Перед самою війною вийшла у Львові книжка, якій подібної в українців ще не було, та яку критика визнала знаменитою щодо змісту і мистецького викання. Є це книжка прo життя і діяльність великого артиста-співака, що вийшов з бідної селянської хати, а дійшовши в світ до слави і славети, постійно памятав-як за біду хату, так і за свій бідний наряд. Тою книжкою є:

Олександр Мишуга

(МИСТЕЦЬ І ЛЮДИНА)

Львів, 1938. Сторін: 208. Ілюстрацій: 60.

Ціна \$2 в кнгарні „Свободі”.

„Великий тенор з розумом і характером” — такий є наголовок критики прo згадану вище книжку в львівській „Ділі” з 2. жовтня 1938. Книжка „надихана культурою” прo того, що належав до різних співаків, а „між тенорами до вишнєтків”, бо по нужді серед слави і славети „не втратив своєї духової рівноваги і здорового розуму” і вийшов найкраще з тої ролі, що виконував на сцені й з тої, „яку накидає життя з невлаганими обставинами”. „Господи! Я не знаю, що зі мною сталося. Я забув, де я і хто я, не знав, чи це спів людський, чи якась музика небесна, дух мені в грудях заперло, серце перестало бити, мене не було...”, так описує письменник Богдан Лепкий у цій книжці свої вражіння, як перший раз почув на концерті співа Олександра Мишуги в пісні „Там на горі висить”.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Відома кушнірська фірма ЮЛІАН КУЗІВ І СИНІ

ВИКОНУЄ ВСЯКІ РОБОТИ В ОБСЯГУ КУШНІРСТВА: РОБИТЬ НОВІ ФУТРА, ПЕРЕРОБЛЯЄ СТАРІ НА НОВІ ФАСОНИ.

JULIUS KUSSOFF & SONS від 18 літ на тій самій адресі:

315 Seventh Avenue (corner 28th Street) NEW YORK CITY

(на 21. поверсі)

Телефон: Chickerling 4-3575

Advertisement for U.S. Savings Bonds featuring an eagle logo and the text 'WORLD'S SAFEST INVESTMENT NOW AND POSTWAR'.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—Ergen 4-0237—BYant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Суши робітники обов'язані мати посвідку, що вони є до розпорядності. При перешлюванні до менше сушних робіт мусять мати крім цього угоду „Оплаймд Страті Емплумент Сервіс“.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід непотрібний

ЯК ПОРТЕРІВ

РОБІТНИКІВ

ДОБРА ПЛАТНЯ ПОСТІЙНА РОБОТА

Робітники з важкої воєнної роботи мусять мати доказ звільнення

FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP. 591 BROAD STREET, NEWARK, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН! МУЖЧИН!

ПОТРІБНО ЗАРАЗ

РОБІТНИКІВ ПРИ ВАЖКИХ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛАХ

ДОБРА РОБОТА! ДОБРА ПЛАТНЯ!

Голоситесь від понеділка до суботи від 8:30 до 5:00 пополуудні

WESTERN ELECTRIC CO.

900 Broad St., Newark, N. J. 100 Central Ave., Kearny, N. J.

МУЖЧИН

Постійна праця, 8 до 11 год. денно. Кілька год. праця 4 год. найменше.

Франц Мольнар.

Дзвінки при санках

Перед поверховаю палаткою на краю оселі затрималися санки. Була гостра зима і на землі лежав грубий сніг.

Із санок вискочив пан директор Вадаш. Ніхто з околиці не міг би чогонебудь сказати про того молодого гарного чоловіка, що виглядав на грубого багача.

В тому самому часі пан професор Шабо чимраз більше запивався лікером; частенько вертався в хату геть-геть пізно вночі.

Вадаш чемненно поміг їй сісти на сани, обгорнув її

дбайливо в бараницю тай сам сів коло неї.

— Ідьте в город, здовж закруту, вулицею Андраші і Степана! — сказав візникові.

Сани погнались бистро з місця. Як тільки рванули вперед, поклав Вадаш руку дбайливо дівчині підліччя.

Саме тоді мандрував до коршми професор Шабо, як вільним бігом переїжджали санки попри його дім.

Як тільки Шабо побачив

сани, устав і сказав візникові задержатися.

— Мій пане, — крикнув до Вадаша — якби я мав таке щастя, щоб міг їхати санями з такою гарною жінкою, то я казав би причепити коням такі дзвінки, що давонилиб як цимбали...

— Вперед! — крикнув директор на візника. А як понеслись сани мигом далі, схилився Вадаш до гарної дівчини і сказав:

— Коні такі справді повинні дістати дзвінки, щоб дозволили як цимбали!

Але Белля навіть не усміхнулася.

II.

Сани прошуміли здовж пештського бітого шляху і скрутили до Бьоксбергу. Було розкішно колісатися в санках серед цієї здорової студени, що аж кусала. Белля сперлася об поруччя і сховала голову у волохатому коморі плаща.

Поки сани скрутили коло Бьоксбергу, піднявся пан Вадаш і шепнув щось візникові на вухо.

— Що сталося? — запиталася Белля.

— Маленька тайна! — відповів Вадаш.

— Алеж це не гарно з вашого боку! — сказала Белля, надувши губки.

Вадаш ухопив її руку і поглядів її.

Сани задержались перед великою краницею на музейній площі, де була вивіска фірми: „Сідла й кіньська упряж“.

— Вибачте на хвилинку — сказав директор до дівчини. Він вискочив з саней і побіг до краниці. Белля усміхнулася мрячно, бо прочувала, в чому річ.

По кількох хвилинах вишшов директор на вулицю з якимось паном. То був купець, що ніс у руці дзвінки, які задроз оббили з візникові різні об'єкти з візникові приєхали до дишля. А пан Вадаш сів на сани і крикнув візникові: „Вперед! Вулиця Андраші й Степана!“

Белля усміхнулася вдоволення. Без слів ухопила руку директора, легко та боязко її стиснула. Так дякувала за дзвінки.

(Кінець буде).

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Вже маємо нові прегарні Різдвяні Картки (з конвертами) в українській або англійській мові. Отже замовляйте тепер, щоб дістати добрий вибір.

ЦІНА 5 ЦЕНТИВ ЗА ШТУКУ (10-центових вже не маємо)

Належитість треба залучити з замовленням. (На С. О. Д. не приймаємо тому, що постова оплата висока).

“SVOBODA”

81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. О. Нікола; від 276, повідомляє всіх членів, що річні збори відбуються 10 грудня, точно в год. 2. пополуудні.

БАЛТІМОР, МД. — Річні збори Бр. Пресв. Троїці, від 320, відбуються в неділю, 10 грудня, в 2 год. пополуудні, в У. Н. Домі, 3101 О'Донел ул.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від 156, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбуються в неділю, 10 грудня, точно в 1:30 пополуудні.

ШКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від 221, відбуються в неділю, 10 грудня, в 12 год. пополуудні, в Домі Відаліні, 843 Н. Вестері Еве.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Сестр. Рोजа, Пресв. Богородиці, від 216, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбуються в неділю, 10 грудня, в год. 3. пополуудні, в селі церковній, 12205 Паріел Еве.

СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. — Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від 93, відбуваються в неділю, 10 грудня, в год. 1. пополуудні, в галі 50 Вентрал ул.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рोजа, Пресв. Богородиці, від 36, повідомляє своїх членів, що річні збори відбуваються в неділю, 10 грудня, в галі церковній, в годіні 2. точно.

СІРАКЮЗ, Н. Й. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від 317, відбуваються в неділю, 10 грудня, зараз по Св. Божій, в галі У. Н. Дому, 1317 Вест Фіст ул.

СІРАКЮЗ, Н. Й. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від 317, відбуваються в неділю, 10 грудня, зараз по Св. Божій, в галі У. Н. Дому, 1317 Вест Фіст ул.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 5. грудня 1944 р. помер на удар серця ТЕОДОР ІВАНІЛО, довголітній член і касир Бр. св. Василія, від 168 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

КОТСВІЛ, ПА. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від 248, повідомляє всіх членів і членів, що річні збори відбуються 10 грудня, в годіні 12. зраз по Св. Божій, в галі парохійській, 45-47 Говп Еве.

БРОНКС, Н. Й. — Тов. Згода, від 210, повідомляє, що річні збори відбуваються в суботу, 9 грудня, в год. 8. вечір, в галі 1243 Поріент Еве.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. Укр. Січ, від 182, відбуваються в неділю, 10 грудня, в годіні 2. пополуудні, в галі парохійській, 45-47 Говп Еве.

ГВАРІТСТОН, Н. Й. — Тов. „Прогресс“, від 129, повідомляє, що річні збори відбуваються в суботу, 9 грудня, в год. 8. вечір, під ч. 146-22 Еве.

СІРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від 39, повідомляє членів, що місячні збори відбуваються в неділю, 10 грудня, в 3. годіні пополуудні, в У. Н. Домі.

БРУКЛІН (САВТ), Н. Й. — Бр. св. О. Нікола, від 293, буде мати річні збори в неділю, 10 грудня, в церковній селі при 19 вул. (між 5. і 6. епеню), неділю по с'р'аній Св. Божій (в 12. годіні).

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 690 S. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel.: ELex 3-5086

Всі часті до НАПРАВИ ПЕЧЕР вуглевих, газових, нафтових, огрівачів парюю й гарячою водою, як також усіх нові печі можете дістати в STOVE MFRS CORP., 182-188 Mulberry St., Newark 1, N. J.

ПРОДАЮ ДОМИ, ФАРМИ, НЕСТОВАНІ, САДУНИ, БУЧЕРНІ, ГРОСЕРНІ, в ріжкого рода бізнесі. Позагодую нотаріальні справи, Продаю ріжкого рода аксесуарів PETER BARTKIV Real Estate & Insurance Broker Notary Public 309 E. 14. St., New York, N. Y. Phone AL. 4-8254

УКРАЇНСЬКІ СТИННІ КАЛЕНДАРІ НА 1945 РІК

У гарних кольорах Календаріом друковане українською мовою. Святе означені чітким червоним друком

Ціна 30 ц. один

Належитість треба посплатити разом із замовленням. На С. О. Д. не виплаємо.

- Гетьман Мазепа на коні Засиділи козаченки Тарас Шевченко — Кобзар Христос добрий пастир Серце Пресвятої Діви Марії Серце Ісуса Христа Вашингтон і Лінкольн Бетси Росс шне Американський прапор Мала дівчинка Зимовий вид — аніхали на прогульку Діти, що їх ангел стереже Різні форми Американської армії з прапорами Статуя Свободи і Американський Прапор Ой пішла мене мати до керничевки „Родимство Твоє, Христе Боже наш“ Тайна вечора Пречиста Діва Марія Матір Божа Неусталоючої Помочи Молитва Христа на Оливній горі Чудовий вид фарми Ангели питають Ісуса Христа Свята Родина Святий Йосиф Свята Тереса Весня Фарма, зимовий вид Побіда і спокій Гарний вид фарми Діти віхали на прогульку

Замовлення слати на адресу: “SVOBODA” P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Даром пробна МІЛЕРТОН LAXATIVE

Тепер є небувала нагода для всіх, що герлять на недомогали шлунока й випробували коштовні ліки й седа, а не найшли полегші. Тим усім поручаємо спробувати даром Селл Мілертон, котрих не запарюється ні варитися, а споживається в натуральній формі.

Спеціальна Оферта по знижених цінах. \$1.00 за 1 коробку Мілертону \$1.50 за 2 коробки Мілертону \$2.00 за 3 коробки Мілертону

БОЛІНІГ

Різні на ногах! опухлі ноги, набрані ямки, болючі ноги, флєбіти (запалена жила), напухлі або болючі коліна чи встечки і ревматичні ноги успішно лікуюмо тодіми європейськими методами без операції.

Dr. L. A. BELLA 320 W. 86 St., New York City

Близько Бродвею, ENdicoit 2-9178 СПЕЦІЯЛІСТ В БОЛІНІГ.

МИРОН ДИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОТРЕБНИКИ Обслуга шира і чесна 801 SPRINGFIELD AVENUE, corner Harrison Place IRVINGTON, N. J. Phone: ESsex 3-9090

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

І вище. ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 483 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth, Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує погребани по ціні так низькій як ОБСЛУГА НАЙКРАЩА. \$150

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ВРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Занимається похоронами в БРОНКС, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-8568

BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue, (cor. E. 158 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MELrose 5-6577

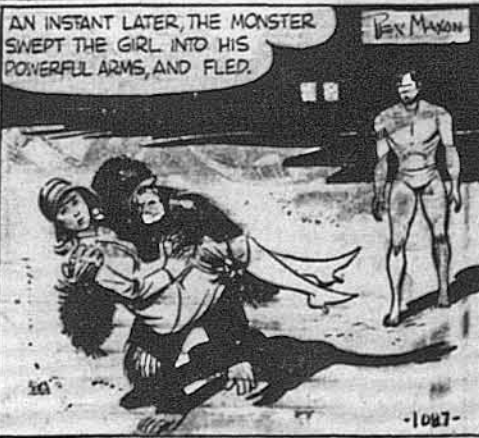
З ножем у руці Тарзан підсунувся до горіля.

„Що ви робите?“ спиталася дівчина. „Ви здивується“, сказав Тарзан.

Скорим рухом він перерізвав вузли горіля. Звір був вільний.

В одну мить горіля схопив дівчину в свої могутні лаби й втік.

ТАРЗАН, ч. 1087. Дивний рух.